บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วรวบรวมมาเสนอโดยมีหัวข้อเรื่องดังนี้

การวิจัยการศึกษา

ความหมายของการวิจัยการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัยการศึกษา

การดำเนินการวิจัย

การบริหารการวิจัย

การปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา

แผนงานปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา

โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาและประถมศึกษา

การทำวิจัย เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา

หน้าที่และแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด เกี่ยวกับการทำวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิจัยการศึกษา

ปัจจุบัน เราได้นำความรู้จากการวิจัยการศึกษามาเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงขึ้น เพราะผลการวิจัยจะช่วยให้นักการศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่จะทำให้บรรยากาศของการเรียนการสอนดีขึ้น รวมทั้งทำให้นักเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย ดังนั้น การวิจัยการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอันมาก

ความหมายของการวิจัยการศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "การวิจัยการศึกษา" ไว้หลายความหมาย เช่น

สารานุกรมการศึกษา (The Encyclopedia of Education 1971: 519) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาไว้ว่า "การวิจัยการศึกษาคือ การจัดการสืบค้นอย่างมีระบบเกี่ยวกับการศึกษาและผลผลิตที่ได้รับจากการศึกษา"

สารานุกรมการวิจัยการศึกษา (Encyclopedia of Educational Research 1969: 1129) กล่าวว่า "การวิจัยการศึกษา คือ กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ทางด้านพัฒนาการและผลผลิตทางการศึกษา"

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524: 25) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า "การวิจัยการศึกษาเป็นการสืบค้นอย่างเป็นระบบ เพื่อการค้นพบกฎหรือข้อความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับพฤติกรรมเพื่อใช้ในการทำนายและควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายใต้สภาวการณ์ทางการศึกษา"

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2529: 7) กล่าวว่า "การวิจัยการศึกษา หมายถึง กระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อตอบปัญหาทางการศึกษาอย่างมีระบบและวัตถุประสงค์ที่แน่นอนโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์"

สงบ ลักษณะ (2523: 81) ก็ได้ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า

> การวิจัยทางการศึกษา เป็นการหาความรู้ใหม่ทางการศึกษาด้วยระเบียบวิธีที่มีเหตุผล เพื่อสนองความต้องการการคิดตัดสินใจของผู้บริหาร นักปฏิบัติการและนักวิชาการ จุดมุ่งหมายที่แท้จริงเป็นการมุ่งค้นหาและสะสมตัวความรู้ จึงจะเป็นเชิงทฤษฎี สมมุติฐาน เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมทางการศึกษา

จากความหมายที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น สามารถสรุปได้ว่า "การวิจัยการศึกษา หมายถึงการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ด้านพัฒนาการ และผลผลิตทางการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาอย่างมีระบบระเบียบ มีเหตุผล ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบคำถามทางการศึกษาและเป็นเครื่องตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วย"

ความสำคัญของการวิจัยการศึกษา

การวิจัยในทางการศึกษานั้น อนันต์ ศรีโสภา (2527: 14) กล่าวว่า ผลจากการวิจัยจะช่วยให้นักการศึกษาพิจารณาว่าจะจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะทำให้นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการวิจัยทางการศึกษาก็เพื่อที่จะแสวงหาหลักหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในการนำมาพยากรณ์และควบคุมภาวะการณ์ในการให้การศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความสำคัญของการวิจัยนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526: 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยว่า การวิจัยทางทฤษฎีจะให้ผลเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป การวิจัยมี 2 ลักษณะ คือ

1. การวิจัยทางทฤษฎี เป็นการวิจัยบริสุทธิ์ หรือมุ่งสะสมทฤษฎี

2. การวิจัยทางปฏิบัติ เป็นการวิจัยประยุกต์ ซึ่งนำทฤษฎีการวิจัยไปปฏิบัติมีหลายประเภท ได้แก่

2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาทำเป็นโครงการ

2.2 การวิจัยในฐานะเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหา

2.3 การวิจัยและกำหนดนโยบาย นโยบายคือแนวทางแก้ปัญหา การกำหนดนโยบายโดยไม่มีการวิจัย ไม่มีสาเหตุของปัญหา ย่อมเป็นแนวทางที่ฟังไม่ได้ การวิจัยในลักษณะนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ พจน์ สะเพียรชัย (2524: 17) ที่ว่า "งานวิจัยทางการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการกำหนดนโยบาย การหาลู่ทางแก้ปัญหา และการจัดแนวดำเนินการทางการศึกษาที่เหมาะสม" นอกจากนี้ ณัฐฏา สรรพศรี (2524: 17) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นของ สิปปนนท์ เกตุทัต และเจอรัลด์ ไฟร์ ว่า "บทบาทของการวิจัยการศึกษาได้ขยายวงกว้างออกไปนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่มีความลึกซึ้งกว้างขวางพอเพียงที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก โดยเฉพาะการนำผลการวิจัยไปเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการวางนโยบายทางการศึกษา" ผู้บริหารการศึกษาปัจจุบันกำลังให้ความสนใจการวิจัยการศึกษาเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก

2.4 การวิจัยและการกำหนดโครงการทำวิจัย เพื่อพัฒนาความเป็นไปได้เสียก่อน แล้วจึงกำหนดโครงการ ดำเนินการ และประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อดูว่าการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ควรด้วยหรือไม่ เพียงใด หรือมีปัญหา อุปสรรคอย่างใดเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

2.5 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2529: 10) ได้กล่าวถึงเหตุผลของการทำวิจัยการศึกษาว่า เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งนักวิจัยมักจะพบสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ เช่น วิธีสอนใหม่ ๆ หรือการสร้างสื่อการสอนใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ดังที่ ณัฐฏา สรรพศรี (2524: 76-77) ได้ทำการวิจัยพบว่า เนื้อเรื่องของการวิจัยการศึกษาในอนาคตเป็นไปในทางการประยุกต์ใช้ผลในทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา สำหรับปัญหาทางการศึกษาที่ต้องแก้ไขจึงมีตั้งแต่การศึกษาระดับชาติจนถึงระดับชั้นเรียน ที่สามารถนำผลมาใช้ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาทางการศึกษาได้ แต่อย่างไรก็ดี ในเรื่องการใช้ผลการวิจัยนี้ ธำรง ชูทัพ และ ประหยัด ทองมาก (2522: 8) มีความเห็นว่า "เรายังไม่ได้นำผลการวิจัยทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจังเท่าที่ควร"

นอกจากนี้ ความสำคัญของการวิจัยการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว สงบ ลักษณะ (2523: 82-83) ได้กล่าวถึงความสำคัญหรือบทบาทของการวิจัยอีกด้านหนึ่ง ในรูปแบบเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรโดยเฉพาะว่า ในการใช้หลักสูตร การศึกษาค้นหาแนวคิดของการดำเนินงานที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก ซึ่งสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ การค้นหารูปแบบของการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับการบริหาร การนิเทศ และการเรียนการสอน การค้นหาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดหา สร้าง และใช้สื่อการเรียนให้ได้ผลสูงสุด การค้นหาเทคนิควิธีสอนที่มีประสิทธิผลโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา การค้นหารูปแบบของการฝึกอบรมและการนิเทศ การสร้างชุดการเรียนการสอนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง ปรับปรุงการทำงานของครู ฯลฯ และสิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานวิจัยให้สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการดำเนินงานใช้หลักสูตร หรือ

ปรับปรุงการศึกษาอย่างจริงจัง โดยมีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ใช้หลักสูตร สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2524: 1-2) ได้เสนอแนวทางของการวิจัยทางการศึกษาโดยอ้างถึงแนวทางของ Bloom ว่า ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน เป็นงานวิจัยที่ค้นหาตัวแปรที่เป็นต้นเหตุที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมต่าง ๆ และทิศทางใหม่ของการวิจัยทางการศึกษา จำต้องมีทฤษฎีหรือรูปแบบเป็นแนวทาง เพื่อกำหนดสมมุติฐาน แล้วทดสอบสมมุติฐานในสภาพการณ์ต่าง ๆ กัน

ดังนั้นคุณค่าของการวิจัยการศึกษาก็คือ การทำให้นักการศึกษาพัฒนาวิธีการหาความรู้ โดยอาศัยความรู้จากวิชาชีพสาขาอื่นเข้ามาประกอบ เพื่อให้การศึกษาพัฒนาขึ้นถึงระดับสูง และคำนึงถึงความก้าวหน้าที่ปัจจุบันยังขาดอยู่ และจากทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การวิจัยมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก และนับวันจะมีแนวโน้มของการทำวิจัยการศึกษาเพิ่มขึ้น ดังที่ ณัฐฎา สรรพศรี (2525: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคต" พบว่า แนวโน้มที่สำคัญของการวิจัยการศึกษาปี พ.ศ. 2535 คือ

> การวิจัยการศึกษาจะมีบทบาทเพื่อพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะแทรกอยู่ในหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อพัฒนาหน่วยงาน จะมีศูนย์ที่ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสารและเผยแพร่งานวิจัยทางการศึกษา เพื่อประโยชน์และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ผลงานวิจัย การทำวิจัยจะทำเป็นกลุ่มจากนักวิชาการสาขาต่าง ๆ จะมีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิจัยการศึกษาทั้งผู้ใช้ผลงานและผู้ทำวิจัย การพิจารณาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการจะใช้ผลงานวิจัยประกอบด้วย นักวิจัยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันมากขึ้น และจะมีการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษามากขึ้น

จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่า การวิจัยการศึกษานับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะใช้ผลการวิจัยมาพัฒนาการศึกษามากขึ้น เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมือที่มีเหตุผลมากที่สุดในการหาคำตอบ

การดำเนินงานวิจัย

จากการที่การวิจัยการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทในการศึกษามากขึ้น ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจึงต้องดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบของปัญหานั้น ๆ โดยทั่วไปการทำวิจัยจะประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินการ ดังความคิดเห็นของ อนันต์ ศรีโสภา (2527: 23-27) บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2527: 20-38) ไพศาล หวังพานิช (2530: 39-41) ลัดดา อะยะวงศ์ (ม.ป.ป.: 19-20) พอสรุปสาระสำคัญของการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

1. การเลือกปัญหาที่จะทำการวิจัย ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะต้องทำความเข้าใจกับปัญหาที่เลือกมาทำการวิจัยให้ชัดเจน ดังที่ จอห์น ดับบลิว เบส (John W. Best) มีความเห็นว่า การวิจัยนั้นต้องการนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถในปัญหาที่จะทำโดยเฉพาะ เพราะนักวิจัยย่อมต้องการทราบและเข้าใจปัญหาที่ทำนั้นโดยตลอด สอดคล้องกับความเห็นของ ไพศาล หวังพานิช (2530: 41-42) ที่ได้ให้เกณฑ์ในการเลือกปัญหาเพื่อการวิจัยว่า ต้องเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยมีความสนใจ ตรงกับความสามารถของตนเอง เหมาะสมกับงบประมาณ เป็นเรื่องที่มีคุณค่า ทันสมัย และต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความร่วมมือของผู้ร่วมวิจัย นอกจากนี้ โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2530: 36) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกปัญหาในการวิจัยว่า "จุดอ่อนประการหนึ่งของการเลือกเรื่องตามความสนใจของผู้วิจัยเองนั้น บางครั้งผู้วิจัยก็สนใจเรื่องที่มีความสำคัญน้อย ซึ่งทำให้การนำผลการวิจัยไปใช้ได้น้อยไปด้วย"

2. การวิเคราะห์ปัญหา หลังจากที่ได้กำหนดปัญหาที่จะทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะต้องศึกษาผลงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย อนันต์ ศรีโสภา (2527: 15) ให้ความเห็นว่า การศึกษาผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนี้ จะเป็นพื้นฐานให้สามารถสร้างสมมุติฐานในปัญหาที่กำลังศึกษาให้ดีขึ้น และยังเป็นแนวทางให้ทราบว่าจะต้องเก็บข้อมูลอะไรบ้างและเก็บอย่างไร ในขั้นนี้ผู้วิจัยส่วนมากมักประสบปัญหาคือ ขาดแหล่งค้นคว้าโดยเฉพาะในหน่วยงานของตน (ธเนศ ต่วนซะเอม ม.ป.ป.: 21-22) (สรุปปัญหาการ

ดำเนินงานโครงการวิจัยของจังหวัด ม.ป.ป.: 1) แต่อย่างไรก็ดี จากการวิจัยของ ณัฐฏา สรรพศรี (2525: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงแนวโน้มที่จะมีศูนย์กลางในการที่จะรวบรวมข่าวสาร และเผยแพร่ผลงานวิจัยการศึกษาแล้ว

3. การวางแผนและการเลือกระเบียบวิธีวิจัย ขั้นนี้ผู้วิจัยจะต้องเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมที่จะศึกษา ปัญหาวิจัยบางเรื่องอาจต้องใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimentation Research) บางเรื่องต้องใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) หรือบางเรื่องอาจใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) นอกจากนี้ โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2530: 7) กล่าวถึงรูปแบบของการศึกษาปัญหาว่ามี 4 รูปแบบ คือ

ก. แบบสำรวจ วิธีนี้ได้แก่ การออกไปเก็บข้อมูล เพื่อดูว่าตัวแปรที่ต้องการศึกษามีระดับเท่าไร มากน้อยเพียงใด

ข. แบบเปรียบเทียบ การศึกษาในรูปแบบนี้จะมีกลุ่มบุคคลหรือชุดของข้อมูลในตัวแปรเดียวกันตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไป เพื่อมุ่งตรวจสอบว่ากลุ่มใดมีปัญหามากน้อยกว่ากันเพียงใด

ค. แบบหาความสัมพันธ์ แบบนี้จะต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป และจาก 2 กลุ่มขึ้นไป มาหาความสัมพันธ์เพื่อประโยชน์ในการทำนายสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการจะตอบคำถามว่า ถ้าตัวแปรหนึ่งมีค่ามากแล้ว อีกตัวแปรหนึ่งจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ง. แบบหาสาเหตุ แบบนี้มักเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งนับว่าการวิจัยแบบนี้มีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติสูงกว่าแบบอื่น

4. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ว่าจะเลือกใครเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะเลือกอย่างไร จำนวนเท่าไร ในเรื่องนี้ โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2530: 5) กล่าวว่า "การกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไม่ควรให้ใหญ่เกินไป เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองมาก แต่ถ้าเล็กเกินไป การนำผลไปใช้ก็มีขอบเขตจำกัด ดังนั้นจึงต้องเลือกให้เหมาะสมและต้องระบุกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจน"

5. การสร้างเครื่องมือที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลว่าจะใช้วิธีใด เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม เป็นต้น การสร้างเครื่องมือในการวิจัยนี้จะต้องสอดคล้องกับการออกแบบแผนการวิจัยที่จะศึกษาด้วย

6. การรวบรวมและตีความหมายของข้อมูล ในขั้นนี้จำเป็นจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งรวมถึงการนำแบบสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต และเครื่องมือแบบต่าง ๆ ออกไปเก็บข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ และตีความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทางการศึกษานี้ สถิติที่ใช้ส่วนมากจะเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ (วีรวรรณ ยุทธนากรชัย 2528: บทคัดย่อ, พิชัย ดลเสมอ 2527: บทคัดย่อ, ชูระวี ชัยกิจไทย 2522: บทคัดย่อ) นอกจากนี้ปัจจุบันนิยมการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอ็กซ์ (SPSSx) เพราะสะดวกและรวดเร็ว

7. การเขียนรายงาน ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้วิจัยจะต้องรายงานผลการวิจัยทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสรุปข้อค้นพบจากการวิจัยอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อค้นพบความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการต่อไป การเขียนรายงานวิจัยนี้ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2527: 5) โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2530: 39) มีความเห็นสอดคล้องกับข้อสรุปการประชุมของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2525: 32) ว่า การเขียนรายงานวิจัยของผู้ทำวิจัยนั้นไม่สามารถสื่อความหมายได้ เนื่องจากภาษาที่ใช้มักเป็นภาษาสถิติ ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ ดังนั้น การเขียนรายงานวิจัยจำต้องคำนึงถึงผู้อ่านที่ไม่มีความรู้ทางสถิติหรือการวิจัยด้วย ซึ่งเขาอาจจะเพียงแต่สนใจในผลการวิจัยเท่านั้น จึงสมควรเสนอรายงานวิจัยให้เหมาะสมกับผู้อ่านด้วย

8. การเผยแพร่ผลงานวิจัย เมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นลงแล้วควรจะได้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และได้ใช้ประโยชน์จากการวิจัยนั้นด้วย สุภางค์ จันทรวานิช (อ้างถึงใน ณัฐฏา สรรพศรี 2525: 20) กล่าวว่า การเผยแพร่งานวิจัยขึ้นอยู่กับประเภทผู้สนใจ ถ้านักวิจัยเขียนรายงานมาเพื่อให้นักวิจัยอ่านอย่างเดียวก็เป็นฉบับวิชาการสมบูรณ์ และเขียนฉบับย่อให้ผู้อื่นเข้าใจอีกฉบับหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีวิธีอื่นอีกที่จะเผยแพร่งานวิจัยได้ เช่น การบรรยายและใช้โสตทัศนูปกรณ์เข้าช่วย การจัดฝึกอบรมผู้บริหาร และการนำผลการวิจัยมาเผยแพร่ เป็นวิธีการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่นำไปสู่การนำไปใช้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไบเลน เลสลีดี เดอร์เรอส (Bilen Lesie De Reus 1975: 724A) ว่า รายงานวิจัยของนักวิจัยสถาบันในชุมชน ที่ไม่ได้รับการเผยแพร่เป็น เพราะการออกแบบผิดพลาด ใช้เทคนิควิธีการไม่เหมาะสม และข้อค้นพบที่ได้ไม่มีประโยชน์ ดังนั้นผู้วิจัย

ต้องคิดเสมอว่า ผู้วิจัยมีสิทธิ์ที่จะเสนอผลการวิจัยและแนวคิดของทำวิจัยเอง ผู้อ่านก็ต้องมีสิทธิ์ไม่เชื่อผลการวิจัย ทั้งสองฝ่ายต้องเคารพซึ่งกันและกัน จะบังคับกันมิได้ (โกวิท ประวาลพฤกษ์ 2530: 21)

การบริหารงานวิจัย

การบริหารงานวิจัย หมายถึง การดำเนินงานหรือการจัดงานวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ เวลา และอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานวิจัยนั้น (ธเนศ ด่วนชะเอม ม.ป.ป.: 1-36) และเพื่อให้การบริหารงานวิจัยมีประสิทธิภาพก็ต้องอาศัยเทคนิคในการบริหารงานวิจัย ซึ่งในการบริหารงานวิจัยนั้นนักวิจัยจำเป็นต้องมีการวางแผนงานวิจัยไว้เรียบร้อยแล้วเป็นอย่างดี เมื่อได้วางแผนไว้แล้วอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติการตามแผนงานที่วางไว้นั้น โดยเริ่มต้นตั้งแต่การเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย จนกระทั่งได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้ ต่อจากนั้นก็ต้องดำเนินการบริหารงานวิจัยต่อไป เพื่อให้งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเทคนิคในการบริหารงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องอยู่ 2 ประการ คือ บุคลากร และงบประมาณ

1. การบริหารบุคลากรในงานวิจัย นักวิจัยจะต้องมีความสามารถในการบริหารงานบุคคลในงานวิจัยเป็นอย่างดีด้วย จึงจะมีส่วนช่วยให้งานวิจัยบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งเทคนิคในการบริหารงานบุคคลในงานวิจัย ได้แก่ การคัดเลือกผู้ร่วมวิจัยว่าควรมีกี่คนและเป็นใครบ้าง มีงานด้านใดบ้างที่จะให้ผู้ร่วมวิจัยทำ เทคนิคการแบ่งงานให้แต่ละคนรับผิดชอบตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการวิจัย ซึ่งการวิจัยนั้นบางครั้งไม่สามารถทำเพียงคนเดียวได้ จึงต้องทำร่วมกันเป็นคณะ ฉะนั้นนักวิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้ามาร่วมโครงการวิจัยด้วย ซึ่งคณะผู้วิจัยอาจประกอบด้วย ที่ปรึกษาโครงการวิจัย หัวหน้าโครงการ นักวิจัยและนักสถิติเป็นต้น และในการคัดเลือกผู้ร่วมวิจัยเพื่อที่จะให้ประสบผลสำเร็จก็จะคัดเลือกจากคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการวิจัย ความรับผิดชอบ เป็นต้น เมื่อได้ผู้ร่วมวิจัยแล้ว ก็จะต้องมอบหมายงานว่าใครจะทำในส่วนไหน จะทำอย่างไร ซึ่งถ้านักวิจัยสามารถบริหารงานเรื่องนี้ได้งานก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี

014335

2. การบริหารงบประมาณในการวิจัย เงินนับเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานวิจัย เพราะถ้าขาดเงินแล้ว การวิจัยก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ ส่วนมากการทำวิจัยมักขาดเงินทุนอุดหนุน ซึ่งหัวหน้าโครงการวิจัยจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารการเงินให้ดีที่สุด คือ จะต้องหาแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัย แหล่งเงินทุนอุดหนุนนี้อาจได้มาจากภาครัฐบาลหรือเอกชนก็ได้ ต้องคำนึงว่างานวิจัยแต่ละเรื่องจะใช้เงินมากน้อยเพียงใด และแต่ละขั้นตอนจะใช้ทุนเท่าไร

การบริหารงานวิจัยและการดำเนินการวิจัยนี้ บางครั้งก็ประสบกับอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งพอสรุปปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ตามที่ ฝ่ายวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2525: 32), ไพบูลย์ เสียงก้อง (2525: 68-72), ธเนศ ด่วนชะเอม (ม.ป.ป.: 21-22) พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ ขาดผู้วิจัยที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำวิจัย รวมทั้งไม่มีความรู้ระเบียบวิธีวิจัย ขาดแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยไม่มีความสามารถในการเลือกใช้สถิติหรือใช้อุปกรณ์ในการคิดคำนวณ ขาดที่ปรึกษาในการทำวิจัยแต่ละเรื่อง ขาดความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลไม่มีคุณภาพ เวลาในการทำวิจัยน้อยไป การเขียนรายงานวิจัยซึ่งเขียนแล้วผู้อ่านหรือผู้นำผลการวิจัยไปใช้ไม่เข้าใจ ผู้บริหารไม่สนับสนุนการทำวิจัยหรือไม่ได้นำผลการวิจัยไปใช้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเรื่องของการทำวิจัย ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาตั้งแต่ในระดับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตลอดไปจนถึงระดับนโยบาย โดยมีการดำเนินการวิจัยอย่างมีระบบระเบียบ มีเหตุผล มีขั้นตอนในการหาคำตอบ ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารงานวิจัยเพื่อให้การดำเนินการวิจัยสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และเพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด เพื่อประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

<u>การปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา</u>

คุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา เป็นประเด็นที่ทุกคนให้ความสนใจมาก เพราะเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการประถมศึกษาคือ คุณภาพของนักเรียน ซึ่งคุณภาพของการประถมศึกษานี้จะดูได้จากผลผลิตทางการศึกษา ว่าเมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาแล้วมีคุณสมบัติตามที่ต้องการหรือไม่ เพียงใด (สุนทรี สุกาญจน์เศรษฐ และคณะ 2530: 11) และการที่จะให้นักเรียนมีคุณภาพนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดทำแผนพัฒนา

การศึกษาแต่ละระยะขึ้น และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: คำนำ) ได้กล่าวพอสรุปได้ว่า ในช่วงระยะที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญถึงคุณภาพของนักเรียนเป็นพิเศษ จึงมุ่งใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และงานหลักของแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 6 นี้ จึงเป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร พ.ศ. 2521 การพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการพัฒนาประสิทธิภาพการวางแผนการติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งในการดำเนินงานได้แบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ด้าน 4 แผนงาน 31 โครงการ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

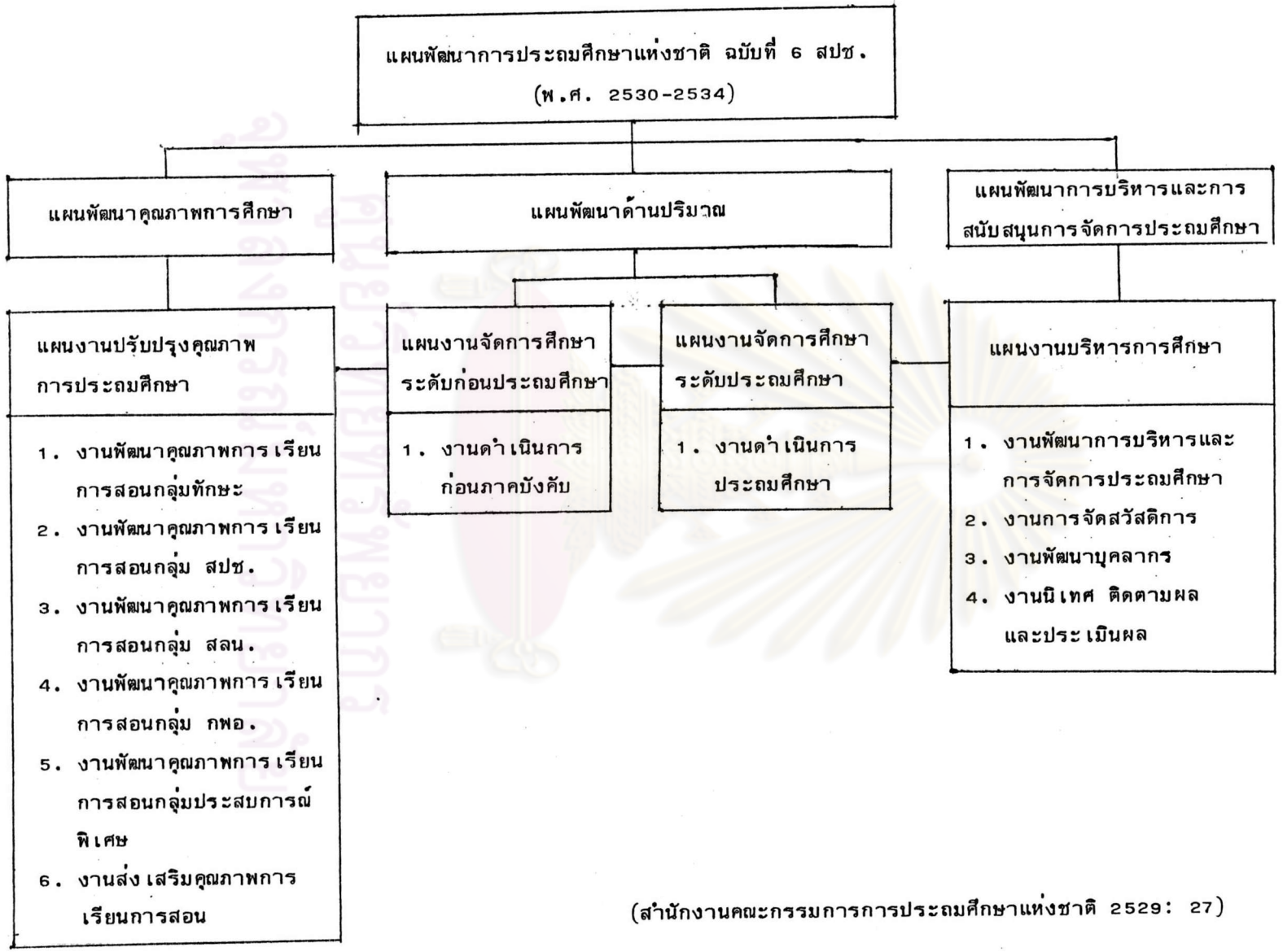

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529: 27)

แผนงานปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งมีงานย่อย ๆ อีก 6 งานนั้น สำหรับงานที่ 6 คือ งานส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา ก็จะแบ่งโครงการได้ดังนี้

1. โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ. 7 และเงินสมทบโครงการความช่วยเหลือจากต่างประเทศ)

2. โครงการห้องสมุดโรงเรียน (จัดมุมหนังสือและห้องสมุด)

3. โครงการจัดหาแบบเรียนและเครื่องเขียนสำหรับนักเรียนขาดแคลน

4. โครงการจัดหาเครื่องแบบสำหรับนักเรียนขาดแคลน

5. โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา

6. โครงการประเมินผลทางการศึกษา

7. โครงการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

8. โครงการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

9. โครงการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร 2521

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นเรื่องการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาด้วย จึงจะกล่าวถึงเฉพาะรายละเอียดของโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาเท่านั้น

<u>โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา</u> (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 122-124)

1. <u>หลักการและเหตุผล</u>

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนระดับก่อนประถมศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการมุ่งให้จัดในขอบเขตและนโยบายของรัฐ ดังปรากฏในแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อที่ 16 และข้อที่ 32

เพื่อให้คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาดียิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ตลอดจนหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเป็นหลักในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาดังกล่าว

2. ความหมายและขอบข่าย

การวิจัยและพัฒนาคุณภาพระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา มีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

2.1 วิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษา

2.2 วิจัยปัญหาการศึกษาระดับประถมศึกษา

2.3 วิจัยและทดลองหารูปแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2.4 พัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการ

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนักเรียนต้องมีความพร้อมที่จะไปเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

3.2 เพื่อศึกษาและวิจัยปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

3.3 เพื่อทดลองหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการให้สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

4. เป้าหมาย

4.1 ทดลองและวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในแง่ตัวครู รูปแบบ และวิธีการ ปีละ 1 เรื่อง

4.2 วิจัยปัญหาการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 วิจัยและทดลองใช้รูปแบบ เพื่อพัฒนาการ เรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยหน่วยงานระดับกองและระดับจังหวัด อย่างน้อยหน่วยงานละ 1 เรื่องต่อไป

4.4 พัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับ เด็กพิการให้ เรียนร่วมกับ เด็กปกติได้

5. <u>แผนการดำ เนินงาน</u>

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา					หน่วยปฏิบัติ
		2530	2531	2532	2533	2534	
1	วิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษา						สปช.,สปจ.
	1.1 สร้าง เครื่องมือ						
	1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล						
	1.3 วิ เคราะห์ข้อมูล						
	1.4 จัดทำรายงานการวิจัยและ เผยแพร่						
2	วิจัยปัญหาการศึกษาระดับประถมศึกษา						สปช.,สปจ.
	2.1 สร้าง เครื่องมือ						
	2.2 เก็บรวบรวมข้อมูล						
	2.3 วิ เคราะห์ข้อมูล						
	2.4 จัดทำรายงานการวิจัยและ เผยแพร่						
3	วิจัยและทดลองหารูปแบบ เพื่อพัฒนาการ เรียนการสอน						สปช.,สปจ.
	3.1 จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่ได้รับการอุดหนุนการวิจัย						
	3.2 จัดสัมมนาผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย						

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา					หน่วยปฏิบัติ
		2530	2531	2532	2533	2534	
	3.3 หน่วยงานดำเนินการวิจัย						
	3.4 รวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัย						
4	พัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการ						สปช., สป.กทม.
	4.1 จัดสรรงบประมาณให้ สป.กทม.						
	4.2 สป.กทม. ดำเนินการวิจัย						
	4.3 สป.กทม. จัดทำรายงาน						

6. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น	12.00	ล้านบาท
ปี 2530	2.40	ล้านบาท
ปี 2531	2.40	ล้านบาท
ปี 2532	2.40	ล้านบาท
ปี 2533	2.40	ล้านบาท
ปี 2534	2.40	ล้านบาท

7. การประเมินผล

1. ผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับ นิเทศ และติดตามการดำเนินงาน เป็นระยะ ๆ ทุกขั้นตอนการดำเนินงาน

2. จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้าทางการดำเนินงาน เป็นประจำปี

3. ประเมินผลโครงการ เพื่อปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ต้องการ โดยการสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต และวิเคราะห์เอกสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำวิจัย เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา

การพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษานั้น จำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบกระบวนการและองค์ประกอบต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ด้วยการศึกษาวิเคราะห์สภาพ สาเหตุ แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา 2530: 3) ดังนั้นการทำวิจัยในระดับประถมศึกษาจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเมื่อกล่าวถึงสภาพการทำวิจัยการศึกษาแล้ว สงบ ลักษณะ (2524: 3) กล่าวถึงการจำแนกงานวิจัยในรอบ พ.ศ. 2523-2524 ว่าได้มีผู้ส่งงานวิจัยการศึกษาเป็นจำนวน 271 เรื่อง ในจำนวนนี้ปรากฏว่าเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวโยงถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 74 เรื่อง นับว่ามากกว่าการศึกษาระดับอื่น และงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญามหาบัณฑิตให้สมบูรณ์เท่านั้น มิได้มีจุดประสงค์หลักเพื่อส่งผลเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาอย่างกว้างขวางได้ เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น เรื่องแคบ กลุ่มตัวอย่างเล็ก การอนุมานเพื่อนำไปใช้และประสบการณ์ของผู้วิจัยยังน้อย ฯลฯ แต่งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์เหล่านี้ก็เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาอย่างยิ่ง วีรวรรณ ยุทธนากรชัย (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2513 ถึง 2526 ซึ่งมีจำนวน 344 เล่ม พบว่าการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตสาขาประถมศึกษาส่วนมาก เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนมากเป็นแบบสอบถาม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนมากเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา การสุ่มตัวอย่างสุ่มอย่างเป็นไปตามโอกาสโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจงมากที่สุด ประชากรหรือตัวอย่างประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนมากใช้ค่าเฉลี่ย และการแสดงความคิดเห็นประกอบ ส่วนมากเป็นการเขียนแนะนำหรือนำผลการวิจัยไปใช้ นอกจากนี้ วีรวรรณ ยุทธนากรชัย (2528: 73) ยังได้เสนอแนะว่าการทำวิจัยในระดับประถมศึกษานี้น่าจะได้มีการทำวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้เห็นแนวโน้มที่จะเป็นไปในอนาคต เรื่องที่น่าสนใจ เช่น วิวัฒนาการหลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์ จริยศึกษา ส่วนเนื้อเรื่องการทำวิจัยที่ผ่านมา วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรศึกษาด้านอื่น ๆ อีก เช่น ด้านหลักสูตร ปรัชญาการศึกษา นโยบายทางด้านการประถมศึกษากับการพัฒนาประเทศ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

ส่วนการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาโดยตรงนั้นก็คือ การทำวิจัยตามนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งในระดับจังหวัดนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมีหน้าที่รับผิดชอบการทำวิจัยโดยตรง จากการสำรวจงานวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (อย่างคร่าว ๆ) โดย กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีงานวิจัยที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2524-2529 รวม 71 เรื่อง (เฉพาะที่มีรายงานวิจัยอยู่ที่กองวิชาการเท่านั้น) โดยจำแนกเป็น 6 กลุ่ม คือ การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร 17 เรื่อง การทดลองเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรม 18 เรื่อง การทดลองเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน 15 เรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 13 เรื่อง การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร 5 เรื่อง การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการขาดเรียนและการซ้ำชั้น 3 เรื่อง

และสำหรับการทำวิจัยในโครงการดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดของแต่ละจังหวัด

<u>หน้าที่และแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เกี่ยวกับการทำวิจัย</u>

จากหน้าที่ที่ระบุไว้ในระเบียบปฏิบัติศึกษานิเทศก์จังหวัด มีงานหลักสำคัญงานหนึ่งคือ การวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนและจัดทำแผนพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 1) และได้กำหนดแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร (2524 : 19-20) ไว้คือ

- ปฏิบัติการวิจัย
- ส่งเสริมการทดลอง
- เผยแพร่
- พัฒนาคู่มือการสอน หนังสืออ่านประกอบ แผนการสอน หรืออื่น ๆ

หน้าที่ปฏิบัติการวิจัยนั้นมีจุดประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงและแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยมีแนวปฏิบัติในการวิจัย คือ

1. เลือกปัญหาที่จะทำการวิจัย

2. วางแผนวิจัยโดยประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และดำเนินการตามแผน

3. เสนอแนะให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอนำผลการวิจัยไปใช้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเผยแพร่ ได้แก่

1. รวบรวมผลการทดลองค้นคว้าและวิจัยภายในจังหวัด

2. ส่งผลการทดลองค้นคว้าวิจัยให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทราบ

3. เสนอแนะผลการวิจัยที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอสามารถนำไปเผยแพร่ เพื่อปรับปรุงหรือแก้ปัญหาในโรงเรียนได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการค้นคว้าวิจัยของศึกษานิเทศก์จังหวัดนี้ วิชิต เข้มแข็ง (2516: 140) และ สำราญ ชวนวัน (2524: 138) ได้ทำการวิจัย พบคำตอบเช่นเดียวกัน เกี่ยวกับความคาดหวังในบทบาทของศึกษานิเทศก์จังหวัด จากครู ผู้บริหารโรงเรียนในด้านการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน ว่ามีความคาดหวังในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ จงบุรี (2528: บทคัดย่อ) ด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ดีถึงแม้จะมีความคาดหวังในบทบาทการค้นคว้า วิจัย ของศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัดในระดับสูงก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้ว ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2521: บทคัดย่อ), ชุม สีสุข (2523: 105), สุจินต ตันเจริญ (2524: บทคัดย่อ), มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย (2526: บทคัดย่อ) และ วนิดา เลิศกมลกาญจน์ (2526: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการทดลอง วิจัย และพัฒนาหลักสูตรในระดับน้อย ทั้ง ๆ ที่การวิจัยมีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา เป็นต้นว่าช่วยในการวางแผนงานนิเทศ เป็นเครื่องกระตุ้นความเจริญงอกงามของครู ประเมินผลงานนิเทศ เสนอแนะนโยบายหลักปฏิบัติ เป็นต้น (โสภณ ทาชาด 2523: 48)

สาเหตุที่ทำให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานด้านวิจัยน้อยกว่าที่คาดหวังนี้ วนิดา เลิศกมลกาญจน์ (2526 140) ให้ความเห็นว่า มีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย ขาดเอกสาร เครื่องมือในการทำวิจัย ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน และศึกษานิเทศก์ก็ไม่มีเวลาเพราะมีงานอื่นในหน้าที่ที่จะทำอีกมาก นอกจากนี้ ธีระเทพ ทองสถิตย์ (2516 บทคัดย่อ) ก็ได้ให้ความเห็นไว้ว่า งานวิจัยของศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนมากไม่ตรงกับความต้องการของครู ซึ่งครูมีปัญหาอย่างหนึ่ง แต่ศึกษานิเทศก์ทำวิจัยปัญหาอีกอย่างหนึ่ง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด ทำให้ได้ข้อสรุปว่าการวิจัยมีคุณค่าต่อการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาเป็นอย่างมาก และได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับนี้ไว้มาก ทั้งการทำวิจัยที่มีจุดประสงค์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาโดยตรง การทำวิจัยในลักษณะหลังนี้ก็จะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพการประถมศึกษา แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าที่ควร ในเรื่องนี้ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีหน้าที่ทำวิจัย (ศึกษานิเทศก์จังหวัด) เกี่ยวกับการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย